

SALVADORIANA

**Guia de recursos bibliogràfics sobre
els gabinets de curiositats i la família Salvador**

Presentació

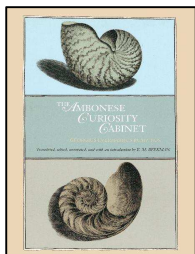
Durant els segles XVI, XVII i XVIII els Salvador van desenvolupar des de Barcelona una important tasca científica centrada sobretot en la botànica. La seva inquietud i curiositat els va portar a crear un gabinet d'allò que inicialment es va considerar meravelles, rareses de la natura o de la creació. El van situar en la seva antiga apotecaria del Carrer Ample amb Carrer Fusteria. Tres generacions van contribuir a engrandir les col·leccions fins que al segle XIX el Gabinet es va traslladar a una masia de Vilafranca del Penedès on va romandre ocult fins a 1937. Les gestions realitzades per Pius Font i Quer van permetre que el que quedava del Gabinet fos recuperat i traslladat a l'Institut Botànic de Barcelona, on roman actualment.

Els Salvador van realitzar herboritzacions per la Península Ibèrica i Balears i van fundar un dels primers jardins botànics a Sant Joan Despí. Durant anys van mantenir correspondència i intercanvis de llibres i objectes amb naturalistes de gran rellevància com Joseph Pitton de Tournefort, James Petiver, Herman Boerhave o els germans Jussieu. Tot això va permetre anar creant al llarg dels anys un gabinet científic que albergava una magnífica biblioteca, un herbari, col·leccions de fòssils, minerals, etc. El gabinet rebia nombroses visites d'estudiosos i especialistes. De fet, es considera que va ser el primer museu obert al públic de Barcelona.

Aquesta bibliografia neix de l'esforç conjunt del Centre de Documentació del Museu de Ciències Naturals de Barcelona i de la Biblioteca de l'Institut Botànic per donar a conèixer al públic els fons que posseeixen relacionats tant amb la família Salvador, com amb els gabinets científics i de curiositats en general. Amb ella volem proporcionar una eina que serveixi per aprofundir en el coneixement d'un període històric apassionant.

Els documents es troben ordenats alfabèticament. L'últim element de les cites bibliogràfiques és la **signatura**, la notació que indica la localització dels documents. La signatura precedida de IBB indica que el document es troba a la Biblioteca de l'Institut Botànic, per contra, si no hi ha cap especificació, es troba a la Biblioteca del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, al Parc de la Ciutadella.

Gabinets de curiositats. Història de les ciències naturals

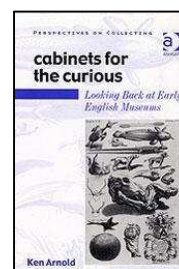

The Ambonese curiosity cabinet / Georgius Everhardus Rumphius ; translated, edited, annotated and with an introduction by E.M. Beekman.-- New Haven and London : Yale University Press, 1999.-- CXII, 567 p. : il. ; 29 cm. **Signatura:** 069:502(09) Rum

Cabinets for the curious : looking back at early English museums / Ken Arnold.-- Hants : Ashgate, 2006.-- XII, 297 p. ; 23 cm. **Signatura:** 069:502(09) Arn

Cabinets of curiosities / Patrick Mauries.-- London : Thames & Hudson, 2002.-- 256 p. : il. col. ; 31 cm. **Signatura:** 069:502(09) Mau

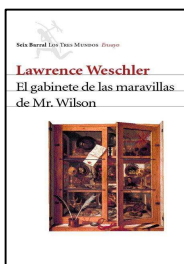
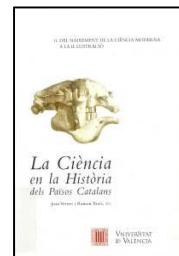
Cabinet of natural curiosities : locupletissimi rerum naturalium thesauri 1734-1765 / Albertus Seba.-- Köln [etc.] : Taschen, 2001.-- 586 p. : principalmente il. ; 45 cm. **Signatura:** 069:502(09) Seb

Cabinets of wonder : [a passion for collecting] / by Christine Davenne ; photographed by Christine Fleurent.-- New York : Abrams, 2012.-- 231 p. : il. col. ; 32 cm. **Signatura:** 069:502(09) Dav

La ciencia en el campo : Quiroga, Calderón, Bolívar: naturaleza y regeneracionismo / Santos Casado de Otaola ; prólogo de Juan Luis Arsuaga.-- Madrid : Nivola, 2001.-- 124 p. : il. ; 23 cm. **Signatura:** 502(46)(09) Cas

La ciència en la història dels Països Catalans / Juan Vernet, Ramon Parés i Farràs (dir.).-- Barcelona ; Valencia : Institut d'Estudis Catalans ; Universitat de València, 2009.-- v. <3> : il ; 28 cm. **Signatura:** IBB 58(023) Cie - 5/6(09) Cie

El gabinete de las maravillas de Mr. Wilson / Lawrence Weschler ; traducción del inglés por R.M. Bassols.-- Barcelona : Seix Barral, 2001.-- 163 p. : il. ; 23 cm. **Signatura:** 069.5(79) Wes

Le géant, la licorne et la tulipe : les cabinets de curiosités en France au XVIIe siècle : histoire et histoire naturelle / Antoine Schnapper.-- Paris : Flammarion, 2012.-- 767 p. : il. ; 18 cm. **Signatura:** 069:502(09) Sch

Making knowledge in early modern Europe : practices, objects, and texts, 1400-1800 / edited by Pamela H. Smith and Benjamin Schmidt.-- Chicago : University of Chicago Press, 2007.-- XI, 360 p., 4 p. de làm. : il. ; 24 cm. **Signatura:** 069:502(09) Mak

Manuel du naturaliste : ouvrage aux voyageurs et à ceux qui visitent les cabinets d'histoire naturelle et de curiosités / par M. D.-- Paris : chez Rémond, an V (1797).-- 4 v. ; 20 cm.

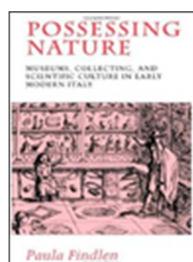
Signatura: Ant 63 (exclòs de préstec)

Museum origins : readings in early museum history and philosophy / edited by Hugh H. Genoways and Mary Anne Andrei.-- Walnut Creek, Calif. : Left Coast ; Oxford : Berg, 2008.-- 344 p. ; 24 cm.

Signatura: 069:502(09) Mus

La passion de la collecte : aux origines du musée des Confluences, XVIIe-XIXe siècles / Musée d'Histoire Naturelle de Lyon.-- Lyon : Musée d'Histoire Naturelle de Lyon, 2008.-- 182 p. : il. col. ; 26 cm.

Signatura: 069:502(09)

Possessing nature : museums, collecting, and scientific culture in early modern Italy / Paula Findlen.-- Berkeley, Los Angeles, London : University of California Press, 1994.-- 449 p. ; 23 cm.

Signatura: 069(091) Fin

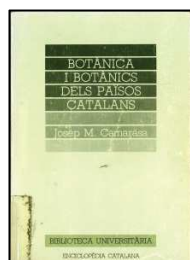
Viatge d'Espanya i Portugal (1716-1717) / Joan Salvador ; Ramon Folch i Guillèn (ed.).-- Barcelona : Edicions 62, 1972.-- 105 p. ; 24 cm.

Signatura: IBB 58(092) Sal (exclòs de préstec)

Gabinet Salvador

La biblioteca dels Salvador en la república de les lletres : amb motiu de la presentació del catàleg de la Biblioteca Salvador de l'Institut Botànic de Barcelona, 5 de juny de 2008 / Giuseppe Olmi.-- [Barcelona] : Delegació del CSIC a Catalunya, 2008.-- 32 p. : il. ; 21 cm. **Signatura:** 069:502(09) Olm

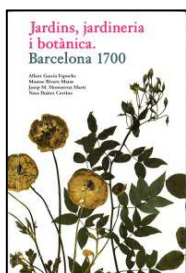

Botànica i botànics dels Països Catalans / Josep M. Camarasa.-- Barcelona: Enciclopedia Catalana, 1989.-- 268 p. ; 24 cm.

Signatura: IBB 58(09) Cam

La botánica y los botánicos de la Península Hispano-lusitana. Estudios biográficos y bibliográficos / Miguel Colmeiro.-- Madrid : Librerías "París-Valencia", 1999.-- 216 p. **Signatura:** 58(46)(01) Col

*Catàleg de la Biblioteca Salvador : Institut Botànic de Barcelona / coordinació, Josep Mª Montserrat, José Pardo Tomás ; catalogació, Felip Piñol i Tapiol,... [et al].-- Madrid : Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2008.-- 2 vol. (988 p.) : il., lám. ; 25 cm. **Signatura:** 017 Cat*

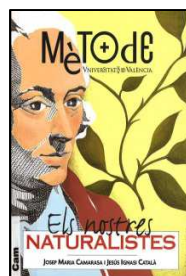
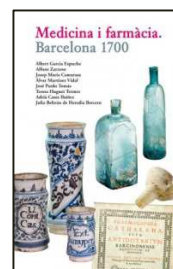

*Elements per a una història de la botànica i els botànics dels Països Catalans / Josep M. Camarasa.-- Barcelona: Universitat de Barcelona, 1989.-- 610 h. ; 29 cm. **Signatura:** IBB D-15/1/1 (exclòs de préstec)*

*Estudis sobre cinc herbaris històrics de l'Institut Botànic de Barcelona / Neus Ibáñez i Cortina.-- Barcelona: Universitat de Barcelona, 2006.-- 289 p. ; 29 cm + 1 CD Rom. **Signatura:** IBB D-15/5/17 (exclòs de préstec)*

*Jardins, jardineria i botànica. Barcelona 1700 / Albert Garcia Espuche, [et. al].-- Barcelona : Ajuntament de Barcelona ; Institut de Cultura, 2008.-- 229 p. : il. ; 22 cm. **Signatura:** IBB 58(09) Jar*

*Medicina i farmàcia. Barcelona 1700 / Albert Garcia Espuche [et al].-- Barcelona : Institut de Cultura, 2011.-- 303 p. : il. ; 22 cm. **Signatura:** 58(09) Med*

*Els nostres naturalistes / Josep M. Camarasa, Jesús Ignasi Català.-- Valencia: Universitat de València, 2007.-- 2 vol. : il. col. ; 21 cm. **Signatura:** IBB 58(092) Cam - 502(46)(09) Cam*

*Noticia històrica de la Família Salvador de Barcelona / Pedro Andrés Pourret.-- ed. facsímil.-- [S.l.:s.n.], 2012.-- 32 p. ; 25 cm. **Signatura:** IBB 58(09) Pou*

Articles de llibres i revistes

ABAD, Antonio. «La colección de petrefactos del Museo de los Salvador de Barcelona : siglos XVII, XVIII y primera mitad del XIX». *Batalleria (Barcelona): revista de paleontología*, 1997, nº 7, p. 57-73.

BARATAS, Alfredo; GONZÁLEZ, Antonio. «De gabinete a "science center" : 500 años de coleccionismo en Historia Natural». *Memorias de la Real Sociedad Española de Historia Natural*, 2013, vol. XI, p. 9-25.

BOLÓS, Antoni de. «Los botánicos de la familia Salvador y el Instituto Botánico de Barcelona». *Divulgación Histórica*, 1946, vol. 4, nº 41, p. 195-199.

BOLÓS, Antoni de. «El Herbario Salvador». *Collectanea Botanica*, 1947, vol. 1, p. 1-8.

BOLÓS, Antoni de. «Nuevos datos para la historia de la familia Salvador. Discurso de recepción». *Real Academia de Farmacia de Barcelona*, vol. 3, p. 5-50.

BOLÓS, Antoni de. «Plantas montserratinas de Juan Salvador». *Collectanea Botanica*, 1947, vol. 1, p. 323-329.

BOLÓS, Antoni de. «Tournefort et Jaume Salvador». *Adansonia*, 1964, vol 3, nº 1, p. 3-4.

CAMARASA, Josep M. «La Biblioteca i les col·leccions Salvador de l'Institut Botànic de Barcelona: una font per a l'estudi de la història natural a Catalunya de mitjan segle XVII a mitjan segle XIX». *Actes de les I Trobades d'Història de la Ciència i de la Tècnica: Trobades Científiques de la Mediterrània*, 1994, p. 157-166.

CAMARASA, Josep M. «De col·lecció privada a museu públic: El gabinet Salvador de l'Institut Botànic de Barcelona». *Afers: Fulls de recerca i pensament*, 2004, vol. 19, nº 49, p. 721-727.

CAMARASA, Josep M. «Les col·leccions d'història natural de Barcelona». *Plecs d'història local*, 2010, vol. 136, p. 5-7.

CAMARASA, Josep M. «El gabinete de curiosidades de la familia Salvador». *Barcelona, Metrópolis Mediterrània*, 1998, vol. 9, p. 143-147.

CAMARASA, Josep M. «Joan Salvador – James Petiver: Xarxes epistolars». *Afers: Fulls de recerca i pensament*, 2006, vol. 21, nº 53-54, p. 37-49.

CAMARASA, Josep M. «Salvadorianae, II. Les Jussieu et les Salvador: deux familles de naturalistes au début du XVIIIe siècle». *Les naturalistes français en Amérique du Sud, 118e Congr. nat. Soc. hist. scient*, 1993, p. 69-102.

CAMARASA, Josep M. «Salvadorianae, III. Una descripció prelinneana de *Silene niceensis* All., deguda a Jaume Salvador i Pedrol, a l'edició de 1686 del *Botanicum Monspeliense* de Pèire Magnol». *Collectanea Botanica*, 2000, vol. 25, p. 245-253.

CAMARASA, Josep M.; AMIGÓ, Jean Jaques. «Salvadorianae. I. La correspondència de Pere Barrère i Volar (Perpinyà 1690 - 1755) amb Josep Salvador i Riera conservada a la biblioteca Salvador de l'Institut Botànic de Barcelona». *Collectanea Botanica*, 1993, vol. 22, p. 73-104.

CAMARASA, Josep M.; IBÁÑEZ, Neus. «(1706–1714) in time of war». *Archives of natural history*, 2007, vol. 34, p. 140-173.

FLUVIÀ, Armand de. «Informe sobre la noblesa de la familia Salvador». *Paratges. Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia i Vexillologia*, 2000, nº 11, p. 101-112.

FOLCH, Ramón. «Botànica per a després d'una guerra: el viatge de Joan Salvador i Antoine de Jussieu per Espanya i Portugal». *Mètode*, 2013, nº 79, p.53-59.

FOLCH JOU, Guillermo. «Jaime Salvador i Pedrol». *Boletín de la Sociedad Española de Historia de la Farmacia*, 1956, nº 7, p. 25-26.

FOLCH JOU, Guillermo. «Juan Salvador i Bosca». *Boletín de la Sociedad Española de Historia de la Farmacia*, 1955, nº 6, p. 117.

GARCÍA RAMIRO, Ana M. ; PLAZA NAVAS, Miquel Àngel. «Catalogación retrospectiva del fondo bibliográfico del Museo Salvador». *Collectanea Botanica*, 2008, nº 27, p. 113-116.

GARGANTA, Miquel de. «L'herbari Salvador». A: *Pàgines olotines i notícies de naturalistes catalans*. Olot : Edicions municipals, 1984, p. 111-114.

IBÁÑEZ, Neus ...[et al]. «Plant material exchanged between James Petiver (ca. 1663-1718) and Joan Salvador i Riera (1683-1725). I. The Balearic Plants conserved in the BC-Salvador and BM-Sloane Herbaria». *Notes and Records of the Royal Society*, 2006, nº 60, p. 241-248.

MARTÍ ESCAYOL, Maria Antònia. «Catalunya dins la xarxa científica de la il·lustració. John Polus Lecaen: medicina i botànica a Barcelona Durant la Guerra de Successió». *Manuscripts*, 2001, vol. 19, p. 175-194.

MELÉNDEZ GALÁN, Álvaro. «Familia Salvador. Biblioteca-Museo Salvador: breve bibliografía». *Collectanea Botanica*, 2012, vol. 31, p. 107-111.

MÜSCH, Irmgard; WILLMAN, Rainer; RUST, Jes. «A diverse & marvelous collection». *Natural History*, abril 2002, vol.111, núm. 3, p. 56-62.

PARDO TOMÁS, José. «Escrito en la rebotica. Coleccionismo naturalista y prácticas de escritura en el gabinete de curiosidades de la familia Salvador. Barcelona, 1626-1857 = Written in the Chemist's Backroom: Natural Collectionism and Writing Practices in the Cabinet of Curiosities of the Salvador Family, Barcelona, 1626-1857». *Cultura Escrita & Sociedad*, 2010, vol. 10, p. 17-52.

ROMO, Àngel M. «Un herbario prelinneano en el Institut Botànic de Barcelona: el herbario Salvador (finales del siglo XVII y principio del XVIII)». *Boletín de la Asociación de Herbarios Ibero-Macaronésicos*, 1995, vol. 0, p. 4-5.

ROMO, Àngel M. «The Salvador Herbarium at the Institut Botànic de Barcelona (BC): An 18th Century herbarium of Mediterranean plants». *Informateur Optima Newsletter*, 1991, nº 25-29, p. 48-49.

Barcelona, 19 de maig de 2014

ON ESTEM

Museu de Ciències Naturals de Barcelona Biblioteca

Parc de la Ciutadella
08003 Barcelona

Tel. +34 93 256 22 14
Tel. +34 93 256 21 83

bibmuseuciencies@bcn.cat

Horari:
De dimarts a divendres, de 9 a 14 h

Institut Botànic de Barcelona Biblioteca

Passeig del Migdia, s/n
08038 Barcelona

Tel. +34 93 289 06 11

biblioteca@ibb.csic.es

Horari:
De dilluns a divendres, de 8:30 a 14:30 h
Tardes, cita prèvia

Més informació

www.museuciencies.bcn.cat

www.ibb.bcn-csic.es